

Voor een democratische en vitale samenleving is onderwijs van groot belang. Ik ben er trots op dat ik door verschillende activiteiten een bijdrage aan het onderwijs kan leveren. Door middel van deze website wil ik een beeld geven van mijn werkzaamheden als:

adviseur

redacteur

schrijver

adviseur redacteur schrijver

Expeditie II durven, delen doen: Kwaliteit in beeld

... het aantonen van de effecten van kleinschalige innovaties op scholen. Scholen kunnen daarbij gebruik maken van bestaande of nieuwe kwaliteitszorginstrumenten en ondersteuning van experts op het gebied van kwaliteitszorg.

Innovatie

Kwaliteitszorg

	Kwaliteitszorg	Innovatie
Van zichzelf al moeilijk	Metten al gauw een doel op zich	Draagvlak, tijd en middelen, ruimte, expertise, enz.
Verschillende invalshoeken	Het bestaande verbeteren; controle; verantwoording	Iets nieuws ontwikkelen; experimenteren
Kleur	Neigt naar blauw	Groen, wit

Kwaliteitszorg: meten als doel

- Afgeleide metingen (aantal leerlingen per computer): “*Operatie geslaagd, patiënt dood*”
- Focus op concrete producten (de studiewijzer)
- Perceptie- en tevredenheidsmetingen

Innovatie

Verstandshuwelijk

Kwaliteitszorg

Olthof Onderwijs

Waarom?

Q5

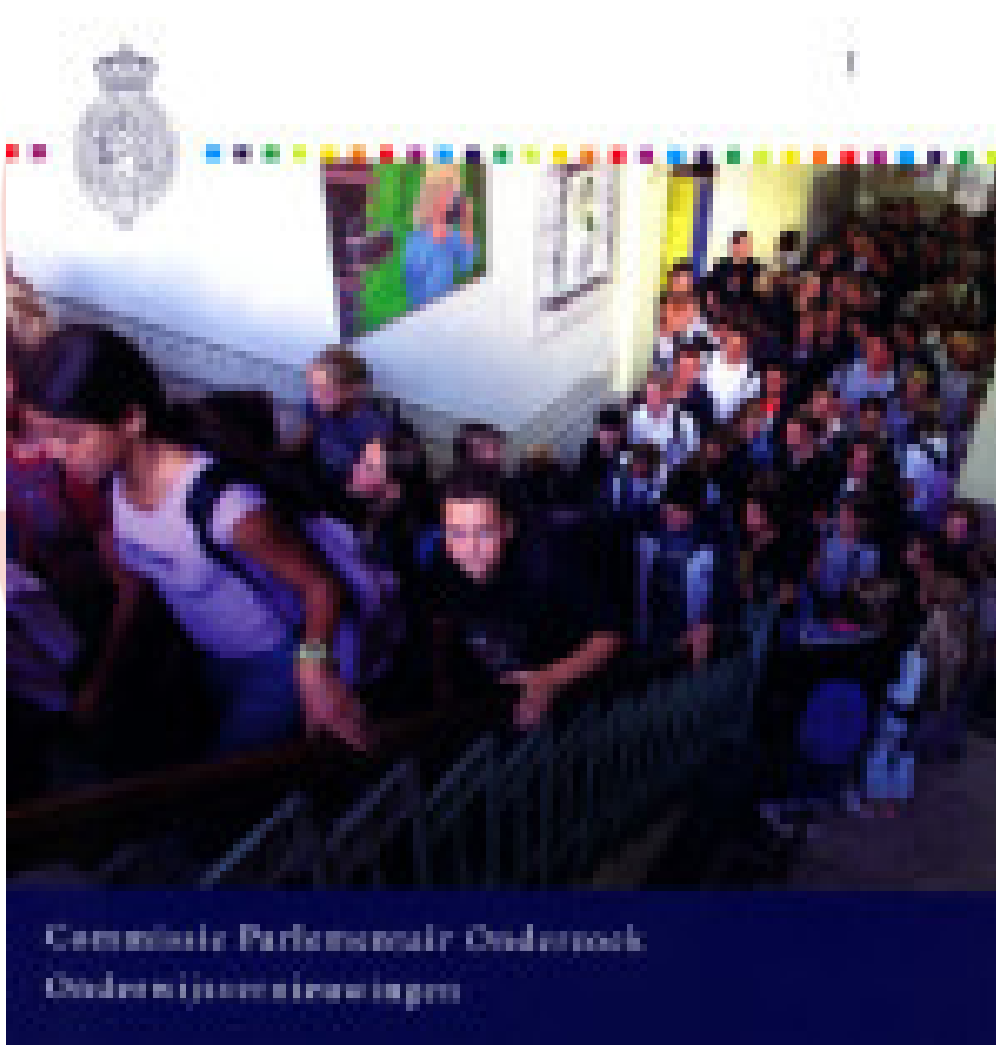

-sgeest

TIJD VOOR ONDERWIJS

in en rond het

onderwijs

**POLITIEK CORRECT
ANNO 2009:**

Stop met ideologisch-
geïnspireerde
vernieuwingen

Alleen innovaties
waarvan de effecten zijn
bewezen

Evidence based werken

Onderzoek in de school

Olthof Onderwijs

Innovatie

Kwaliteitszorg

Hoe? Door:

- Te theoretiseren.
- Te evalueren:
  - a. ex ante;
  - b. formatief;(en daarna pas summatief).

Stap 1. Theoretiseer

Construeer de causale keten en
breek de blackbox open!

Begin met het einde voor ogen (outputkant).

- Welke effecten bereik je (beter) als de innovatie succesvol is ingevoerd?
- Focus op het **leren van leerlingen**. Zij leren:
  - iets anders/nieuws;
  - hetzelfde, maar sneller c.q. dieper c.q. het beklift beter c.q. met meer plezier c.q. op een meer eigentijdse manier;
  - hetzelfde, maar nu leren alle leerlingen het.

Voorbeeld 1

- Een school die digitale lessen gaat verzorgen, zodat leerlingen bepaalde cognitieve vaardigheden (= doel) volledig digitaal aanleren (= middel).
- “Kwaliteitsverhoging van taal en exacte cognitieve vaardigheden”.
- *Tegen kwaliteitsverhoging is niemand, maar welk effect beoogt deze school?*

Voorbeeld 2

- Een school die door middel van *concept mapping* wil dat leerlingen diepe kennis opdoen van essentiële bèta-begrippen in onderlinge samenhang en in authentieke contexten.

	Huidige situatie	Beoogde situatie
Aspect 1	Leerlingen vergeten die begrippen meteen weer.	Leerlingen onthouden de begrippen langer.
Aspect 2	Ze kunnen er weinig mee. Maken er in andere situaties geen gebruik van.	Ze plaatsen de begrippen in hun context. Passen de begrippen in andere situaties toe.
Aspect 3	Ze leggen geen verbanden tussen de begrippen.	Ze leggen verbanden tussen de begrippen.
Enz.	Enz.	Enz.

Voorbeeld 3

- Een school die veel aandacht besteedt aan presenteren en reflecteren op presenteren.
- Doel: in schooljaar 2009-2010 geeft 75% van de leerlingen aan:
  - wat het nut van presenteren en reflecteren erop is voor hun leerproces en persoonlijke ontwikkeling;
  - dat presenteren en reflecteren erop een positieve invloed hebben op hun welbevinden.

Voorbeeld 4

- Een school die in de eerste drie leerjaren leerlingen keuzeprogramma's biedt (6 en 4 uur per week), met als rode draad een leerlijn vaardigheden. Doelen:
  - alle leerlingen beschikken in voldoende mate over de geleerde vaardigheden;
  - het aantal zittenblijvers en uitvallers is verminderd, met als streefwaarde: op of onder het landelijk gemiddelde voor de vergelijkbare doelgroep;
  - de leerresultaten zijn verbeterd, terwijl het niveau minimaal gelijk is gebleven;
  - in de lessen buiten de keuzeprogramma's wordt meer gebruik gemaakt van activerende werkvormen.

Dus: begin met het einde voor ogen (outputkant).

- Welk effect/welke effecten beoog je op leerlingenniveau?
- Als je het beoogde effect helder hebt:
  - krijg je scherper in beeld hoe de wenselijke situatie afwijkt van de huidige situatie;
  - waardoor het kiezen van een meetinstrument gemakkelijker wordt;
  - kun je gericht nadenken over de in te zetten middelen.

Hoe zit dit bij je eigen innovatie?

	Huidige situatie	Beoogde situatie
Aspect 1		
Aspect 2		
Aspect 3		

Vervolgens: breek de black box open (het proces).

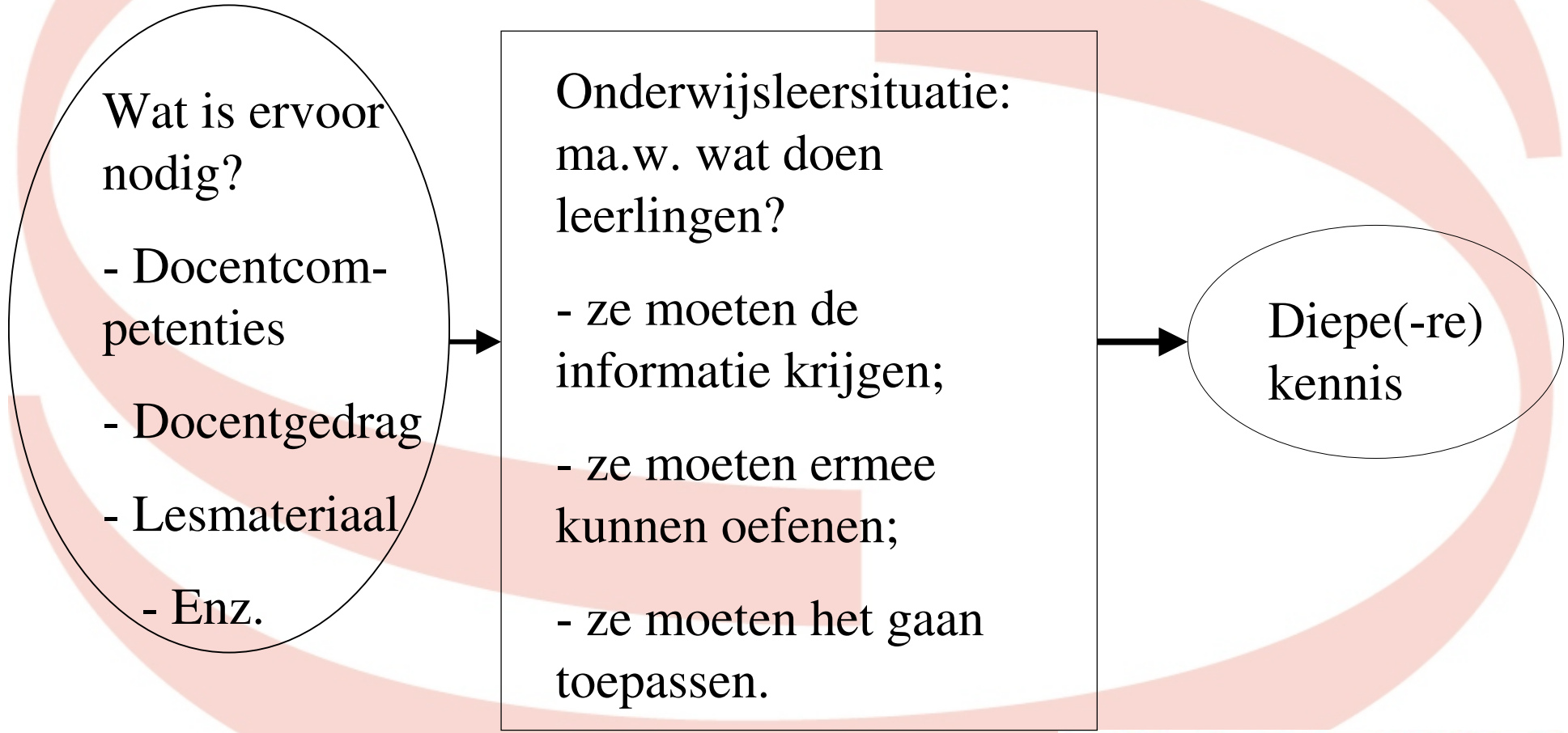
- Welk effect/welke effecten beoog je op leerlingenniveau?
- Welk gedrag van leerlingen is daartoe nodig?
- Welke onderwijsleersituatie draagt bij aan dat gedrag?

En bepaal de voorwaarden (input).

- Wat is er aan middelen en randvoorwaarden nodig om beoogde proces mogelijk te maken?

Voorbeeld 2

- Een school die door middel van *concept mapping* wil dat leerlingen diepe kennis opdoen van essentiële bèta-begrippen in onderlinge samenhang en in authentieke contexten.

Heb je zo'n model voor je eigen
innovatie?

Stap 1. Theoretiseer, met als resultaat: een model.

Stap 2: Evalueer:

- a. ex ante;
- b. formatief;
- c. summatief.

Stap 2a. Ex ante evaluatie

- Evaluatie vooraf; toetsing van het model.
- Voorbeeld: hoe plausibel is het dat leerlingen met behulp van *concept mapping* ‘dieper leren’?
- Toetsing op basis van kennisbases:
  - Wat weet je met elkaar over wat werkt (*tacit knowledge*; impliciete veronderstellingen delen)?
  - Wat zeggen je leerlingen over wat werkt?
  - Wat zegt de wetenschap over wat werkt?
- Stel op basis van de toetsing het model bij.

Wat zegt de wetenschap over wat werkt?

De Amerikaanse onderwijswetenschapper Robert Marzano voerde een meta-analyse uit op de onderwijsresearch van de laatste 35 jaar. Hij was op zoek naar onderwijsveranderingen die daadwerkelijk invloed hebben op de leerprestaties van leerlingen.

Marzano vond elf factoren die van invloed zijn op de leerprestaties van leerlingen. Scholen kunnen hierin hun plannen op inspelen.

<http://www.watwerktopschool.nl/index.html>

Ex ante evaluatie

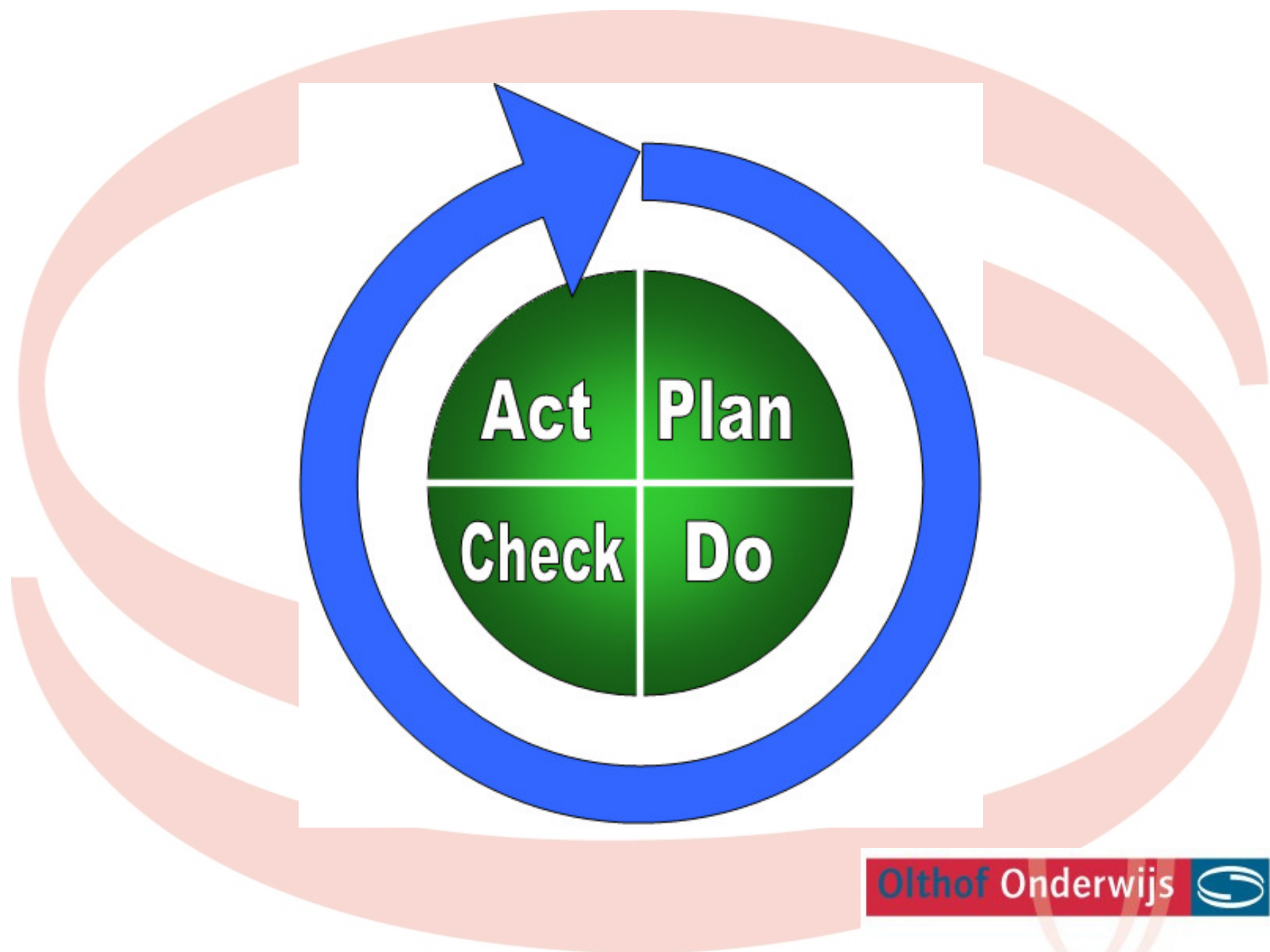
- Zouden we de beoogde effecten ook niet op een andere manier kunnen bereiken?
- Heeft de gekozen manier wellicht ook bij-effecten:
  - positieve?
  - negatieve (perverse) effecten.

Stap 2b. Formatieve evaluatie

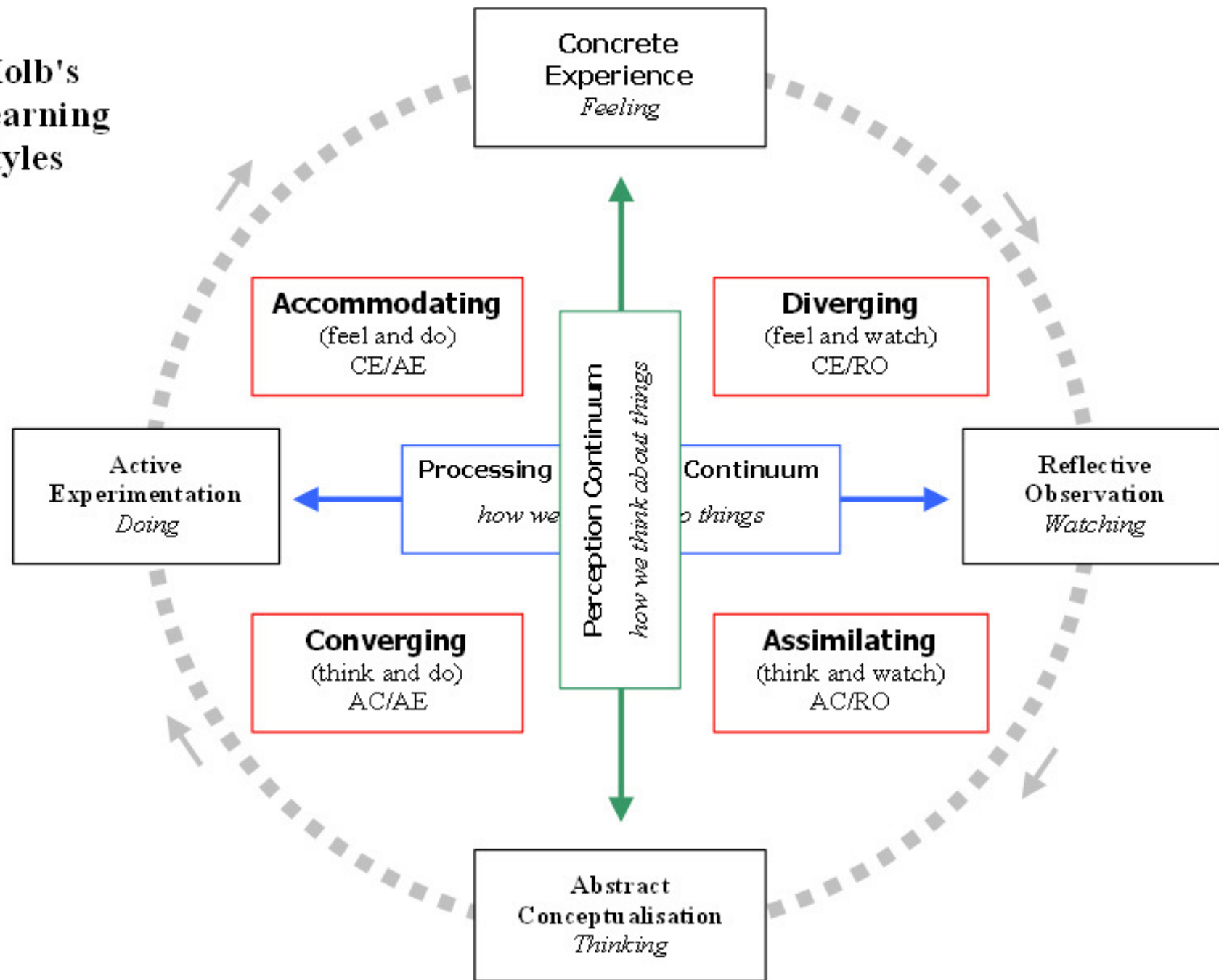
- Begin nu bij het begin:
  - Zijn de voorwaarden vervuld?
  - Doen de leraren wat ze moeten doen?
  - Worden de programma's uitgevoerd zoals bedoeld?
  - Doen de leerlingen wat je verwacht dat ze zouden doen?
- Stel bij.

Stap 2c. Summatieve evaluatie

- Uiteindelijk, als alles gaat volgens het (bijgestelde) model:
  - nemen we nu de beoogde effecten ook daadwerkelijk waar?
  - (zien we ook andere positieve effecten?)
  - (nemen we geen negatieve effecten waar?)

Kolb's learning styles

Innovatie

Kwaliteitszorg

Innovatie

LEREN

Kwaliteitszorg

